

รูปแบบการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

**An Educational Stakeholder's Network Integration Management Model Effecting
Education Management of Primary School under The Office of The Basic Education
Commission**

มะลิวัลย์ อาริย์ถนอมวงศ์และ ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพพัฒนาและนำเสนอรูปแบบและ ประเมินรูปแบบการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวนทั้งหมด 375 แห่ง โดยมีผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 375 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ได้แก่ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยค่าร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงบรรยาย ผลการวิจัย พบว่า (1) สภาพการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาโดยรวมมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (2) รูปแบบการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่ด้านเป้าหมาย, ด้านโครงสร้าง, ด้านการใช้ภาวะผู้นำ และด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านงานวิชาการด้านงบประมาณด้านงานบุคคล และด้านงานทั่วไปมีประเด็นพิจารณาทั้งหมด 163 ประเด็นและทุกประเด็นได้รับฉันทามติจากผู้ร่วมประชุมสนทนากลุ่มเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด และได้รับการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญในการประชุมอิงผู้เชี่ยวชาญ โดยรวมและรายด้านทุกด้านเห็นด้วย อยู่ในระดับมากที่สุด (3) ผลการประเมินรูปแบบโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหาร, คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Abstract

The purposes of this research were: (1) to study the state of educational stakeholders' network integration management of primary schools under the office of the basic education commission, (2) to develop and introduce an educational stakeholders' network and (3) to evaluate the educational stakeholders' network. Out of the total population of 12,411 school administrators, a sample of 375 administrators answered the questionnaire. Interview and evaluation forms were also used to collect data. Frequency, percentage, mean, standard deviation and descriptive

analysis were used to analyze all data. This study resulted in the following findings: (1) the level of performance of educational stakeholders' network integration management of primary schools under the office of the basic education commission was high. (2) The model of educational stakeholders' network integration management affecting education management of primary schools under the office of the basic education commission consisted of four main factors, the goals of management, the structure of management, the application of leadership, and the environment. The effectiveness of education of primary school. (3) The result of the evaluation of the commission in terms of overall aspects and individual aspects were at the highest levels with suitability, cohesion, possibility and usefulness.

Keywords: management, the basic education commission, The North East

ความนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดหลักในการจัดการศึกษาที่สำคัญไว้ในมาตรา 8 (2) ว่า สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) โดยในมาตรา 9 (6) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน ต้องเข้ามามีหน้าที่และรับผิดชอบต่อกระบวนการจัดการศึกษา สถานศึกษาจึงต้องจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในทุกเวลาทุกสถานที่โดยประสานความร่วมมือกับทุกฝ่าย สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดหลักการสำคัญไว้อย่างชัดเจนว่าจะยึดหลักการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จากการมีการกำหนดไว้ในหมวดที่ 1 ว่าด้วยหลักการและจุดมุ่งหมายไว้อย่างชัดเจนและในหมวดที่ 5 ซึ่งมีสาระว่าด้วยการบริหารจัดการจึงมีบทบัญญัติให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม เช่น การกำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวนหนึ่งคน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนหนึ่งคน ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นต้น รวมทั้งนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการได้มีโครงการเพื่อนำการบริหาร

แบบมีส่วนร่วมไปปฏิบัติมากมาย เช่น การเน้นนโยบาย (บ้าน) ว (วัด) ร (โรงเรียน) เป็นต้น ซึ่งองค์ประกอบของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแล้วพบว่าตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติคือ การมีส่วนร่วมแบบเครือข่าย อันได้แก่ (1) โรงเรียน (2) บ้านหรือครอบครัว และ (3) วัดหรือองค์กรศาสนาอื่น และ (4) ภาคธุรกิจภาคผู้ประกอบการ นอกจากนี้สถานศึกษาแต่ละแห่งจะต้องจัดการศึกษาให้ “สังคมมีส่วนร่วม” (มาตรา 8 (2)) รวมทั้งจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการโดยยึดหลัก “การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น” (มาตรา 9 (6)) จัดกระบวนการเรียนรู้โดย “มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย” (มาตรา 24 (6)) จะต้องร่วมกับภาคส่วนอื่น ๆ ตามมาตรา 9 (6) “ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน” (มาตรา 29) สถานศึกษาแต่ละแห่ง จะไม่สามารถปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ดังกล่าวได้ด้วยตนเองตามลำพังโดยปราศจากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ความจำเป็นและความสำคัญของการบริหารและการจัดการศึกษาในรูปแบบเครือข่ายที่เป็นระบบเพื่อเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความร่วมมือขององค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก

สถานศึกษา นับว่า ยังเป็นเรื่องใหม่ที่ปรากฏขึ้นไม่นานมานี้เอง เมื่อเทียบกับอายุของระบบการศึกษาของประเทศไทย

นอกจากนั้น ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคน เนื่องจาก “คน” เป็นทั้งเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา ขณะเดียวกันเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคนในทุกมิติอย่างสมดุลทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้และทักษะความสามารถ เพื่อให้เพียงพอพร้อมทั้งด้าน “คุณธรรม” และ “ความรู้” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ร่วมของการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต 20 ปี ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเป็นไปได้อย่างสมเหตุสมผลเป็นที่ยอมรับร่วมกันและรับผิดชอบในลักษณะเครือข่ายพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับคณะศึกษา “การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 1) ที่กล่าวว่า คุณภาพและความฉลาดของคนในสังคมใด ๆ มีความหมายอย่างยิ่งต่ออนาคตของสังคมนั้น คุณภาพของคนจะเป็นเครื่องจรรโลงความมีระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ความเสถียรภาพทางการเมือง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษาในฐานะเป็นกลไกพื้นฐานของการพัฒนาคน จึงเป็นสิ่งที่สังคมหวังพึ่งพาให้เป็นเครื่องเตรียมคนและสังคมให้พร้อมรับความเปลี่ยนแปลง เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 9) ที่ว่า การพัฒนาองค์การจะต้องเน้นในเรื่องการพัฒนากุศล โดยอาศัยความเชื่อพื้นฐานว่าคนคือองค์ประกอบสำคัญขององค์การ องค์การจะดีไม่ได้ถ้าองค์การนั้นปราศจากบุคคลที่ดีมีคุณภาพการเปลี่ยนแปลงรูปแบบหรือโครงสร้างขององค์การจะ ไม่มีความหมายแม้แต่น้อย หากบุคคลในองค์การขาดคุณภาพหรือคุณค่าความเป็นคน ฉะนั้น

คุณภาพของคนจึงเป็นปัจจัยสำคัญและเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาองค์การ และการที่จะพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องใช้กระบวนการทางการบริหารจัดการเครือข่าย

เครือข่ายต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษายกระดับพื้นฐาน ดำเนินงานโดยกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งในอดีตก่อนการปฏิรูปโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการตาม พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 หน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง เช่น กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ก็ได้มีระเบียบปฏิบัติให้แต่ละสถานศึกษาในสังกัดดำเนินการบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบเครือข่ายกับสถานศึกษาอื่นอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของกลุ่มโรงเรียนที่ดีหรือในรูปแบบของวิทยาเขตที่ดี พอที่จะเป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อการบริหารและการจัดการศึกษาในรูปแบบเครือข่ายในอนาคต บริบทของเครือข่ายที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการร่วมกับ ภาคส่วนอื่น ๆ ที่ระบุไว้ในกฎหมายแม่บททางการศึกษา (สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษายกระดับพื้นฐาน, 2551, หน้า 10) ดังนั้น เรื่องของระบบเครือข่ายการบริหารสถานศึกษายกระดับพื้นฐานจึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการบริหารจัดการของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในด้านคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กล่าวถึงการบริหารระบบเครือข่ายของโรงเรียน คือ แนวคิดและกระบวนการทัศน์ใหม่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการกำหนดโครงสร้างไว้รองรับการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา ด้านการใช้ภาวะผู้นำใน

การบริหารจัดการศึกษาร่วมกับเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา และด้านการกำหนดสภาพแวดล้อมของการบริหารจัดการศึกษาให้สามารถบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานในรูปแบบของการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทางการศึกษา จะก่อให้เกิดประโยชน์ในสถานศึกษาด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของประสิทธิผลของการจัดการศึกษาที่แสดงถึงคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549, หน้า 20) แต่ในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีผลจากการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ในรอบที่ 2 ที่พบว่า มีสถานศึกษาที่มีปัญหาในการจัดการศึกษามากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพ อาจเนื่องมาจาก ในความเป็นจริง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นอย่างไร รูปแบบการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นอย่างไร และการประเมินรูปแบบการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีผลเป็นอย่างไรบ้าง

จากประเด็นปัญหาเหล่านี้จึงเป็นประเด็นปัญหาที่ทำให้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยในหัวข้อ

“รูปแบบการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา ที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยนำแนวความคิดการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา เข้ามาบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยอื่น ๆ พบว่า ยังไม่มีผู้ใดศึกษาเกี่ยวกับประเด็นเหล่านี้มาก่อนจึงเป็นเรื่องใหม่ที่ น่าสนใจและมีความสำคัญต่อการพัฒนารูปแบบทางการบริหารการศึกษาอย่างเป็นยิ่ง โดยในการวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่านั้น เพราะเห็นว่า มีบริบทของโรงเรียนคล้ายคลึงกัน เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

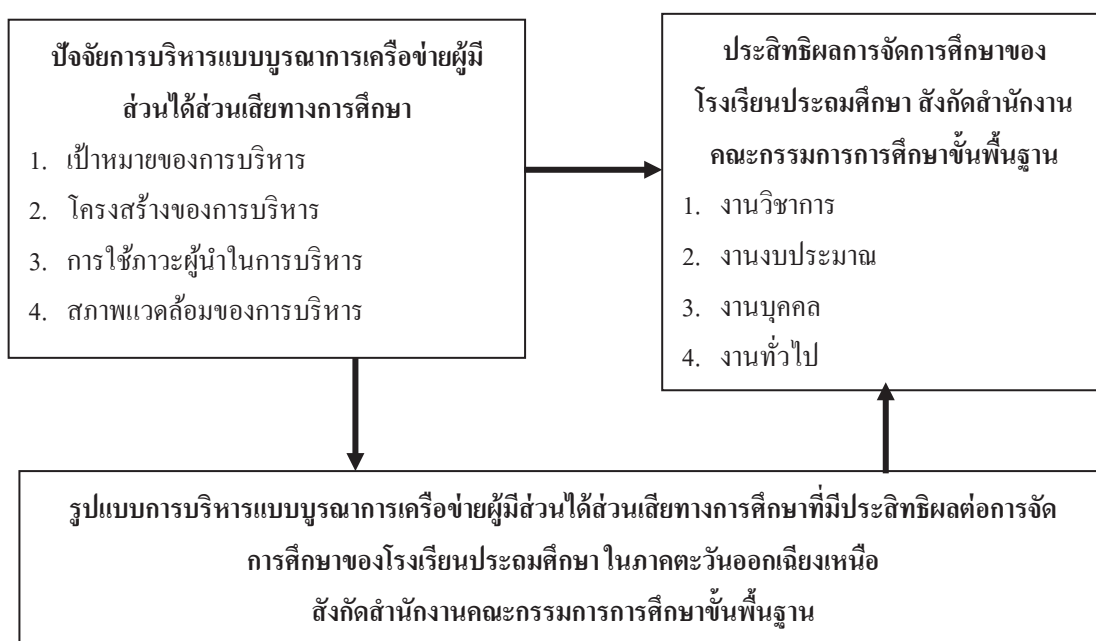
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา
2. เพื่อพัฒนาและนำเสนอรูปแบบการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้เสียทางการศึกษา
2. ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา
3. การจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methodology research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เพื่อตอบคำถามการวิจัยทั้งสามประการ ได้แก่ (1) สภาพการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา มีลักษณะเป็นอย่างไร (2) รูปแบบการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถม

ศึกษา มีลักษณะเป็นอย่างไรและ (3) การประเมินรูปแบบการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา มีผลเป็นอย่างไรบ้าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดกระจายไปทั่ว

พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวนทั้งหมด 12,411 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา เป็นโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวนทั้งหมด 375 แห่ง เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) กำหนดขนาดโดยใช้ตารางประมาณการของเครซีและมอร์แกน แสดงขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม
2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบ จาก 4 ส่วนคือ

1. ส่วนที่หนึ่งเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 375 ฉบับ เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามโดย ผู้วิจัยได้ประสานติดต่อขอรับ แบบสอบถามที่โรงเรียน กลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง ทำให้ได้แบบสอบถามที่รับ คืนมา 369 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.40 จึงได้นำ แบบสอบถามที่เหลือไปสำรวจความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้อง ที่เป็นประชากรเพิ่มอีก 6 ฉบับ ทำให้ได้แบบสอบถามที่ รับคืนมาทั้งหมด 375 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2. เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 12 คน โดย ผู้วิจัยได้เข้าสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเองตามวันเวลาที่ กำหนดจนครบทุกคน โดยเป็นผู้บันทึกข้อคิดเห็นที่ได้ จากการสัมภาษณ์ตามข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พร้อม สังเกตและบันทึกพฤติกรรมขณะสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

3. เก็บข้อมูลจากผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (focus group discussion) จำนวน 12 คน เพื่อพิจารณาหาอันตรายของรูปแบบฯ ได้ค้นตามติของรูปแบบ และได้แบบ ประเมินผลการใช้รูปแบบ ครบทั้ง 12 ฉบับ คิดเป็นแบบ ประเมินร้อยละ 100

4. เก็บข้อมูลจากการประเมินรูปแบบ หลังจาก นำรูปแบบไปทดลองใช้ (try-out) ใน โรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียน เสร็จสิ้นแล้วดำเนินการประเมินรูปแบบ ต่อเนื่อง และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้แบบประเมินผลการใช้รูปแบบ ครบทั้ง 10 ฉบับ คิดเป็นแบบประเมินร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม เพื่อ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ฯ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป มีการ วิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็น สถิติเชิงบรรยาย (descriptive statistic) ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) และ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (content analysis) ตาม ประเด็นคำถามและสรุปผลโดยการสร้างข้อสรุปแบบ อุปนัย (inductive) สถิติที่ใช้ใน การวิเคราะห์ข้อมูลโดย ใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive analysis)

ผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า

1.1 ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุ ระหว่าง 41-50 ปี มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโท มี ประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา อยู่ระหว่าง 11- 15 ปี

1.2 สภาพการบริหารแบบบูรณาการ

เครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน โดยรวมมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาค่า 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านโครงสร้างการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา ด้านการใช้ภาวะผู้นำในการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา และด้านสภาพแวดล้อมในการบริหาร แบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา รองลงมาคือด้านสภาพแวดล้อม และ ด้านโครงสร้างตามลำดับ และเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดด้วย

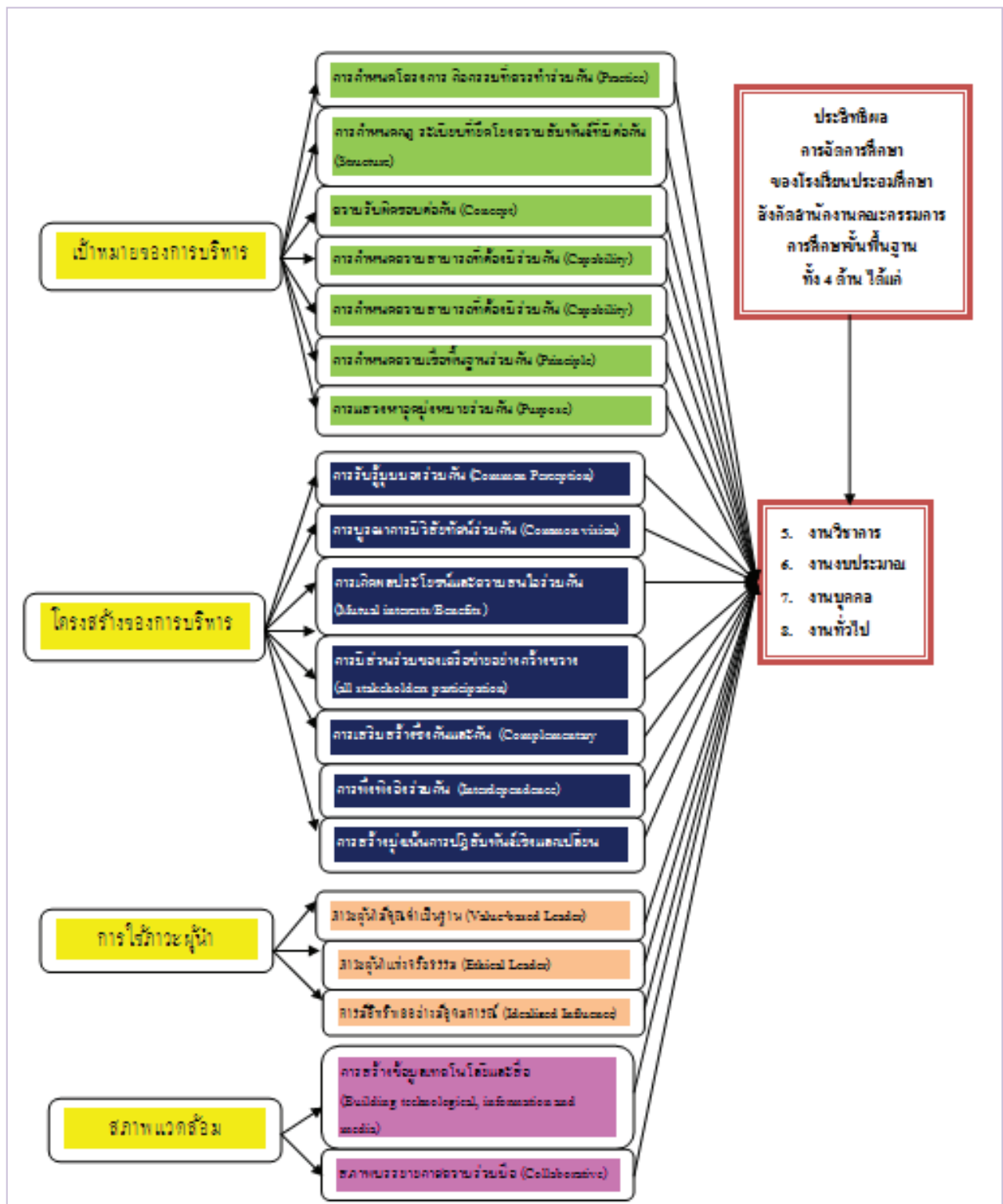
1.3 ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน โดยรวมมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. รูปแบบการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยปัจจัยการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา ได้แก่ (1) ด้านเป้าหมายของการบริหาร

(2) ด้านโครงสร้างการบริหาร (3) ด้านการใช้ภาวะผู้นำ และ (4) ด้านสภาพแวดล้อม ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านงานวิชาการ (2) ด้านงบประมาณ (3) ด้านงานบุคคล และ (4) ด้านงานทั่วไป รูปแบบมีประเด็นพิจารณาทั้งหมด 163 ประเด็นและทุกประเด็นได้รับฉันทามติจากผู้ร่วมประชุมสนทนากลุ่มเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด และได้รับการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญในการประชุมอิงผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) โดยรวมและรายด้านทุกด้านเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านเมื่อพิจารณาโดยรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาค่า 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านความถูกต้อง รองลงมาคือด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความเป็นประโยชน์

รูปแบบการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การอภิปรายผล

1. สภาพการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโท มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา อยู่ระหว่าง 11-15 ปี เมื่อพิจารณาโดยรวมและรายด้าน มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านโครงสร้างการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา ด้านการใช้ภาวะผู้นำในการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา และด้านสภาพแวดล้อมในการบริหาร แบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา รองลงมาคือด้านสภาพแวดล้อม และด้านโครงสร้าง ตามลำดับ และเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้มีการ จัดการศึกษาที่เน้นให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อันหมายถึง บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน ต้องเข้ามามีหน้าที่และรับผิดชอบต่อกระบวนการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดหลักการสำคัญไว้อย่างชัดเจนว่าจะยึดหลักการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ ซึ่งมีสาระดังกล่าวได้บัญญัติให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม เช่น การกำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวนหนึ่งคน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนหนึ่งคน ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นต้น รวมทั้งนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการได้มีโครงการเพื่อนำการบริหาร

แบบมีส่วนร่วมไปปฏิบัติมากมาย สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2550, หน้า 5) ที่กล่าวว่าสถานศึกษา เป็นหน่วยงานหลัก ที่มีเป้าหมายการพัฒนา คือ การพัฒนาผู้เรียนและสังคม ภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งถือว่าสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นหน่วยปฏิบัติการ ผลของการจัดการศึกษา จะเกิดขึ้นที่สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและมีส่วนรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดต่อการศึกษาที่จะให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ ดังนั้นโรงเรียนจึงสามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนได้หลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นกับความพร้อมของนโยบายและแนวคิดทิศทาง เป้าหมายของแต่ละโรงเรียน แต่จะต้องมีความสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของการบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาในการจัดการศึกษาแห่งชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่มุ่งการบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ เป็นต้น จากความจำเป็นและความสำคัญดังกล่าวจึงทำให้สภาพการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมและรายด้าน มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ

ชนา ประมุขกุล (2547, หน้า 3) ที่ได้ศึกษาการทำให้เป้าหมายของการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาประสบความสำเร็จจะต้องประกอบด้วยปัจจัยเหล่านี้ (1) ความเข้าใจ เครือข่ายที่เพิ่มขึ้นและลึ้มไปอย่างรวดเร็วในเวลาต่อมามีสาเหตุสำคัญประการแรก มาจากการที่เครือข่ายไม่สามารถสร้างความเข้าใจให้ตรงกันได้ระหว่างมวลสมาชิก โดยอาจเป็นความไม่เข้าใจต่อวัตถุประสงค์ของเครือข่าย ตั้งแต่เริ่มต้นหรือเป็นความไม่เข้าใจในบทบาทของสมาชิกที่ตนเองเป็นอยู่นั้นว่ามีบทบาทอย่างไรเป็นบทบาทหลักหรือบทบาทสนับสนุน ดังนั้นเมื่อเครือข่ายที่สร้างขึ้นได้ดำเนินการไปช่วงระยะเวลาหนึ่ง สมาชิกที่ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ก็อาจถอนตัวออกไปบทบาทของแต่ละส่วนก็อาจเกิดเป็นความสับสนว่า กิจกรรมแต่ละกิจกรรม ใครควรเป็นแกนหลักและใครควรเป็นผู้สนับสนุน เช่น หน่วยงานภาครัฐก็ไปทำบทบาทการเป็นแกนหลัก (แทนที่จะเป็นบทบาทของกลุ่มคนชุมชนเจ้าของพื้นที่) ในขณะที่ผู้ที่เป็แกนหลักเองก็อาจจะยังเคยชินกับรูปแบบเดิมของการเป็น “ผู้ร่วมกิจกรรม” ที่รอคอยการนำจากภายนอก 2) ความเป็นประชาธิปไตย การที่สมาชิกทุกคนในเครือข่ายมีอิสระทางความคิดสิ่งที่ตามมาก็คือความหลากหลายที่มีทั้งคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันของความคิดที่แสดงออกมา ดังนั้นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้ความแตกต่างเหล่านี้อยู่ด้วยกันอย่างราบรื่นคือ การให้เกียรติ ยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน ซึ่งเท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกทั้งหลายได้เห็นทางเลือกอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากที่ตนคิดเห็นตามประสบการณ์ที่จำกัดของแต่ละบุคคลและเมื่อได้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางความคิดระหว่างกันแล้ว จุดเด่น-จุดด้อยของแต่ละทางเลือกจะได้รับการวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผลเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่เป็นผลจากการหลอมรวมของทุกความคิดมาเป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดบนพื้นฐานยอมรับของสมาชิก

โดยรวม

2. การพัฒนาและนำเสนอรูปแบบการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้ได้รูปแบบที่ เกิดจากปัจจัยการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้วิธีการกระบวนการดำเนินงานของระบบการร่วมมือกันของหน่วยงานและบุคลากรภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบด้วยความเป็นกัลยาณมิตร ที่มุ่งเน้นเรื่อง (1) เป้าหมายของการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา (2) โครงสร้างของการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา (3) การใช้ภาวะผู้นำในการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา และ (4) สภาพแวดล้อมของการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา เพื่อนำไปสู่ประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้แก่ (1) การบริหารงานวิชาการ (2) การบริหารงบประมาณ (3) การบริหารงานบุคคล และ (4) การบริหารงานทั่วไป เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีแนวทางการดำเนินการบนพื้นฐานต่าง ๆ 163 ประเด็น และในทุกประเด็นได้รับฉันทามติรูปแบบการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผู้เชี่ยวชาญในการจัดประชุมสนทนากลุ่ม เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด และรูปแบบฯ นี้ได้รับการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญในการประชุมอิงผู้เชี่ยวชาญ มีมติเป็นเอกฉันท์รับรองรูปแบบการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาที่มีประสิทธิผลต่อการจัด

การศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแนวทางในการพัฒนารูปแบบฯ เป็นไปตามการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษานี้ มีปัจจัย และองค์ประกอบในแง่ของขั้นตอนของการนำไปดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Brown and Moberg (1980, pp. 16-17) ที่ได้กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบตามแนวคิดเชิงระบบองค์การ คือ (1) สภาพแวดล้อม (2) เทคโนโลยี (3) โครงสร้าง (4) กระบวนการบริหารจัดการ และ 5) การตัดสินใจถึงการสอดคล้องกับ Bush (1996, p. 19) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักของรูปแบบที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณารูปแบบขององค์การทางการศึกษา 4 ประเภท คือ (1) เป้าหมาย (2) โครงสร้างองค์การ (3) สภาพแวดล้อม และ (4) ภาวะผู้นำ และสอดคล้องกับแนวคิด Bardo and Hartman (1982, p. 70) กล่าวว่า รูปแบบในทางสังคมศาสตร์หมายถึง ชุดของ ข้อความเชิงนามธรรมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่สนใจ เพื่อใช้ในการนิยามคุณลักษณะและ / หรือ บรรยายคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ ของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ รูปแบบจึงไม่ใช่การบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่มุม เพราะการทำเช่นนั้นจะทำให้รูปแบบมีความซับซ้อน และยุ่งยากเกินไปในการที่จะทำความเข้าใจ ซึ่งทำให้คุณค่าของรูปแบบนั้นค่อยลงไป ส่วนการที่จะระบุว่ารูปแบบหนึ่ง ๆ จะต้องมีรายละเอียดมากน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสม และรูปแบบนั้น ๆ ควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้ มีข้อกำหนดเป็นการตายตัว ทั้งนี้ก็แล้วแต่ปรากฏการณ์แต่ละอย่าง และวัตถุประสงค์ของผู้สร้าง รูปแบบที่ต้องการจะอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ นอกจากนั้นแนวทางในการสร้างและพัฒนารูปแบบสอดคล้องกับแนวคิด Seymour (1997, p. 112) ที่เสนอแนวทางในการสร้างเครือข่าย ว่าควรดำเนินการดังนี้ (1) เชิญองค์กรและผู้มีส่วนได้เสียมาร่วม

ประชุม โดยมีหัวข้อการประชุมที่น่าสนใจเกี่ยวกับผลประโยชน์ร่วม หรือเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกัน มอบหน้าที่ในการบริหารจัดการการประชุมให้กับบรรดาผู้มีส่วนได้เสียร่วมกันรับผิดชอบ การหาข้อตกลงร่วมกันในกิจกรรมที่เป็นผลประโยชน์ร่วมดังกล่าว (2) กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเครือข่าย ทิศทาง กิจกรรมหลัก และคุณสมบัติของสมาชิกให้ชัดเจน โดยให้สมาชิกส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดด้วย เพื่อป้องกันการครอบงำจากกลุ่มคนบางกลุ่ม ทั้งนี้ควรมีการทบทวนเป็นระยะ ๆ เพื่อปรับให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของสังคมและความต้องการของสมาชิก (3) จัดตั้งกลุ่มแกนของเครือข่ายที่ปรารถนาตัวเข้ามาทำหน้าที่ประสานงาน จัดการ และส่งกำลังบำรุงให้กับสมาชิก ซึ่งต้องไม่ติดอยู่กับกิจกรรมประจำวันขององค์กรตัวเองและกลุ่มแกนต้องดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายให้บังเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ต้องมีการหมุนเวียนเปลี่ยนกลุ่มผู้นำเครือข่าย เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของสมาชิกและป้องกันการผูกขาดอำนาจ (4) ความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของและความผูกพันที่เหนียวแน่น มีส่วนอย่างสำคัญต่อความสำเร็จของเครือข่าย ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การเลือกกิจกรรมและวิธีการทำงานของเครือข่ายในลักษณะประชาธิปไตย (5) เครือข่ายต้องมีวิธีการจัดหาและจัดการทรัพยากร เพื่อความมีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนกิจการของเครือข่าย และความสามารถในการพึ่งตนเอง ทรัพยากรนี้ไม่ได้หมายถึงเงินทุนเท่านั้น แต่ยังหมายรวมไปถึงคุณภาพของสมาชิก วิธีการจัดการแบบมีส่วนร่วม เทคโนโลยีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (6) ทำให้เครือข่ายมีสถานภาพถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อให้เครือข่ายและผู้นำเครือข่ายได้รับการสนับสนุนและความไว้วางใจจากสมาชิกเครือข่าย อีกทั้งยังได้สามารถดำเนินงานได้กว้างขวางอาจมีชื่อและสัญลักษณ์ของเครือข่ายเพื่อให้เป็นที่จดจำได้ง่าย และอาจส่งข่าวสารไปให้กับบุคคลเป้าหมายที่สามารถให้การรับรอง

เครือข่ายได้ (7) ควรสนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายกับเครือข่าย เพื่อเสริมให้เครือข่ายมีความเข้มแข็งมากขึ้น ซึ่งมีได้ทั้งแนวทางราบ แนวตั้ง หรือในภูมิภาคต่างระดับกับการเชื่อมเครือข่ายทำได้ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ด้วยการมีกิจกรรมร่วมกัน หรือเป็นตัวแทนร่วมกันในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องและการร่วมกันประสานงานการประชุม (8) ควรมีการติดตามและประเมินผลเป็นประจำสม่ำเสมอและถี่ถ้วน โดยดูความสอดคล้องของแผนการทำงานกับวัตถุประสงค์ ความก้าวหน้าและความสำเร็จของเครือข่ายในแต่ละระยะ ทั้งนี้ควรให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดวิธีการและเครื่องชี้วัดประสิทธิภาพของกิจกรรมเครือข่ายและร่วมเรียนรู้ตลอดกระบวนการติดตามและประเมินผล (9) ควรมีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมด้านการจัดการเครือข่ายให้กับองค์กรแกนและผู้นำเครือข่ายสม่ำเสมอ (10) ถ้าวัตถุประสงค์ของเครือข่ายดีการเชื่อมโยงในเครือข่ายเหมาะสม เชื่อให้เกิดความเคลื่อนไหวของกิจกรรมและความแข็งแกร่งของสมาชิก โครงการหรือกิจกรรมมีลักษณะกระจายอำนาจไปให้กับมวลสมาชิกที่ได้รับประโยชน์ การดำเนินงานของเครือข่ายจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ในที่สุด

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านความถูกต้อง รองลงมาคือด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความเป็นประโยชน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบฯ ที่สร้างขึ้นมีความความชัดเจน ถูกต้อง ตามหลักการสร้างรูปแบบ เช่น มีแนวคิดและหลักการเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมีสาระสำคัญที่ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติได้เหมาะสม

มีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับแนวคิดและหลักการมีความชัดเจน มีเงื่อนไขและข้อจำกัดในการใช้ ที่มีข้อตกลงสมเหตุสมผล ชัดเจน นิยามศัพท์เฉพาะมีความเฉพาะเจาะจงครบตามสาระสำคัญ อธิบายเนื้อหาได้ชัดเจน แนวคิดในการนำรูปแบบไปใช้มีการใช้ทรัพยากรได้คุ้มค่า มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน มีแนวคิดในการนำรูปแบบไปใช้มีความเหมาะสม แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ สามารถปฏิบัติงานสำเร็จได้ภายในเวลาที่กำหนด มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การนำรูปแบบไปใช้จริงมีความเป็นไปได้ แนวทางการตรวจสอบทบทวนคุณภาพรูปแบบมีประเด็นสำคัญครอบคลุม ครบถ้วน มีตัวชี้วัดที่ชัดเจนสามารถนำไปใช้พัฒนาองค์กรได้อย่างเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาองค์กร จึงทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการประเมินรูปแบบการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ Madaus, Scriven and Stufflebeam (1983, pp. 399-402) ได้นำเสนอหลักการประเมินเพื่อเป็นบรรทัดฐานของกิจกรรมตรวจสอบรูปแบบซึ่งจัดเป็น 4 หมวด ดังนี้ (1) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (feasibility standards) เป็นการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง (2) มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (utility standards) เป็นการประเมินการสนองตอบต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ (3) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (propriety standards) เป็นการประเมินความเหมาะสมทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา (4) มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (accuracy standards) เป็นการประเมินความน่าเชื่อถือ และได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ควรเน้นส่งเสริมคุณภาพในประเด็นชีวิตที่มีสภาพการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ ด้านเป้าหมายการบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา ด้านโครงสร้างการบริหารแบบบูรณาการเครือข่าย
2. ควรมีการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติในการให้อำนาจในการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารแบบบูรณาการเครือข่าย การบรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
3. ควรใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมในลักษณะของการบริหารที่เป็นระบบเครือข่าย การบริหาร

เครือข่ายเพื่อส่งเสริมประโยชน์ที่จะเกิดต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาชาติ การบริหารแบบบูรณาการเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษานั้น เป็นการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาในเรื่องประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. (เอกสารประกอบการอบรม). นครปฐม: สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.
- ธนา ประมุขกุล. (2547). *มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2550). *ปฏิบัติการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *รายงานการประชุมรับฟังความคิดเห็นเรื่อง การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ่อแม่ ผู้ปกครองและการศึกษาทางเลือก*. ในวันพุธที่ 26 ตุลาคม 2552 ณ โรงแรมสยามซิตี้ กรุงเทพมหานคร.

References

- Bardo, J. W. & Hartman, J. J. (1982). *Urban society: A systematic introduction*. New York: F. E. Peacock.
- Brown, W. B. & Moberg, D. J. (1980). *Organization theory and management: A macro approach*. New York: John Wiley & Sons.
- Bush, T. (1986). *Theories of educational management*. London: Harper & Row.
- Madaus, G. F., Scriven, M.,S., & Stufflebeam, D. L. (1983). *Evaluation models viewpoints on education and human services evaluation* (8th ed.). Boston: Kluwer - Nijhoff .
- National Institute for Development of Teachers. (2007). *Leadership development program changes to support distribution executive power education and school administrators*. (Training Paper). Nakhon Pathom: Institute Teachers and Teacher educators. (in Thai)
- Office of the Education Council. (2009). *Minutes of the hearing on the matter: The involvement of private education organization, parents and education options* . On Wednesday, October 26, 2552 at Siam city hotel. (in Thai)
- ONEC. (2007). *The development of quality assurance systems within the school*. Bangkok: ETO Printing. (in Thai)
- Pramukul, T. (2004). *Towards quality education*. Bangkok: Wattana Panich. (in Thai)
- Seymour , M. (1997). *Human relation in school administration*. NewYork: Appleton-Century Crofts.

